

Arhid. Ioan I. Ică jr.

Predică la Ceasurile împărătești ale Nașterii Domnului

Biserica Mănăstirii Stavropoleos

24 decembrie 2013

Ziua de astăzi o întâmpinăm și o petrecem în biserici într-o rânduială specială. Și deși s-au spus multe cuvinte, cuvinte puternice, cuvinte tari, cuvintele lui Dumnezeu, cuvinte mântuitoare, cu toate acestea nu strică se zăbovim și să ne aducem aminte câte ceva despre rostul petrecerii noastre în biserică, în ajun de mare praznic, al Nașterii Domnului Nostru Iisus Hristos. Toate marile praznice au în ele o pregătire. În toate aceste praznice Dumnezeu vine în mijlocul nostru, dar Dumnezeu nu poate fi primit dacă nu suntem pregătiți și ziua de astăzi este ziua de pregătire, este ziua de ajun. Sigur la toate marile praznice avem câte un ajun, dar avem cel puțin trei ajunuri speciale: la praznicul Nașterii, la praznicul Arătării Domnului și în apropierea praznicului Învierii sale avem o rânduială specială.

Am săvârșit o slujbă deosebită, care se săvârșește numai de trei ori pe an: slujba zisă a Ceasurilor Împărătești. De ce ceasuri, de ce împărătești? Despre Ceasuri ar cam trebui să știm noi creștinii. Încă din vechime, în Biserici, creștinii știu că trebuie să laude pe Dumnezeu dimineața, seara și cel puțin la câteva ceasuri speciale: la ceasul întâi din zi, la ceasul al treilea, la ceasul al șaselea și la ceasul al nouălea; sunt patru momente principale ale zilei care trebuie umplute de rugăciune și de prezența lui Dumnezeu. Spun că astăzi ele sunt o rânduială specială, le găsim în Ceaslov care aceasta este, cartea ceasurilor, dar astăzi ele sunt mai degrabă rânduială monahală căci Ceaslovul a ajuns să devină o carte a călugărului. Deși rânduielile vechii Bisericii spuneau, îmi aduc aminte, într-una din cele mai timpurii, care se numește Tradiția Apostolică, și care din jurul anului 200, spunea că primii creștini, care pe vremea aceea nu cunoșteau deosebire între monahi și mireni, se rugau la toate aceste ceasuri, ele au rămas în rânduiala monahilor, ca ființe care se roagă mai mult. Mireni le-au cam pierdut și le-au lăsat în urmă, dacă își mai aduc aminte de Dumnezeu dimineața și seara e mare lucru. Vecernia și poate și Utrenia le mai sunt familiare, Ceasurile însă cu mult mai puțin.

Avem așadar Ceasuri; rânduiala monahală a făcut patru ceasuri: ceasul întâi, ceasul al treilea, ceasul al șaselea, ceasul al nouălea și ele se numesc împărătești. Se numesc împărătești pentru că în aceste trei ajunuri, a Nașterii, a Bobotezei și în Vinerea Mare, în zilele acelea care erau zile de pregătire absolută, nu lucra toată cetatea, nu lucra un imperiu întreg în Bizanț, toate încetau, se

opreau. În zilele acelea toată curtea împărătească a Bizanțului era la biserică, dar și curțile domnești ale voievozilor noștri, sau ai Rusiei. Există o mărturie în acest sens din veacul al XVI-lea, a unui diacon, Paul de Alep, care a călătorit pe timpul lui Matei Basarab împreună cu patriarhul de atunci și el ne spune că acest lucru se întâmpla și la noi, domnii veneau și stăteau toată ziua în rugăciune la aceste slujbe. Așadar, Ceasuri împărătești, pentru că împăratul venea cu toată suita lui și asista la această rânduială specială. Era o slujbă imperială, de fast și în același timp de pregătire adevărată.

Nu putem să îl primim pe Dumnezeu dacă nu ne pregătim, iar astăzi este ziua pregătirii ultime. Și e o pregătire care nu este legată doar de ziua de astăzi, zilele de ajun sunt o încheiere a pregătirii, pentru că în noaptea aceasta se pune capăt mării pregătiri. Este ultima zi de pregătire, este ziua a patruzecia a mării pregătiri, a pregătirii praznicului Nașterii Domnului prin post. Noi creștinii postim patruzeci de zile înainte de marile evenimente cum sunt cele două centrale, cele două axe ale credinței noastre. Sunt două, una în care Dumnezeu pleacă cerurile și unește nevăzutul cu văzutul și se arată Dumnezeu cel mai înainte de veci, Prunc nou (nu tânăr, cum se spune incorect în cântări: Dumnezeu se face un copil nou, că orice copil e o noutate, dar el este în același timp mai înainte de a fi toate lucrurile) și în noaptea aceasta, în noaptea lumii și a istoriei, se petrece această mare taină. Deci este o axă mare: Dumnezeu coboară și noi suntem acum în întâmpinarea acestei mari taine, a Pogorârii lui Dumnezeu. Cealaltă axă mare a credinței noastre este inversă, mișcarea în care Dumnezeu în Hristos se întoarce înapoi la Tatăl prin cruce, prin pătimire, prin Înviere și Înălțare. Sunt cele două mișcări fundamentale ale pogorârii lui Dumnezeu și ale urcușului Lui la Cer, bineînțeles împreună cu noi, și suntem acum în această pregătire, încheind într-un fel această acoladă, această pregătire duhovnicească pe care Biserica ne spune că trebuie să o facem prin post, prin rugăciune, renunțând la mâncărurile pământești pentru a face loc în viața noastră, în trupul nostru, în carnea noastră lui Dumnezeu. Și nu putem să-i facem loc lui Dumnezeu decât prin cuvântul lui și prin sfintele taine. Biserica a rânduit 40 de zile să ne pregătim pentru această taină pe care o sărbătorim începând din noaptea aceasta. N-o sărbătorim numai acum, de fapt taina Nașterii o sărbătorim deja de șase zile, dacă ne uităm în cărțile de slujbă vedem că Înaintepăznuirea a început pe 20 decembrie și ea va mai continua încă 7 zile, încât sfârșitul praznicului Nașterii Domnului este pe 31 decembrie. Dar, dacă stăm și ne gândim mai cu înțeles și ne uităm în calendare nu numai pentru a vedea în ce zi ne aflăm, ci și pentru a vedea cum sunt rânduite aceste momente, vedem că pelerinajul nostru sau drumul nostru spre Betleem, în care taina nașterii domnului nostru Iisus Hristos e doar un moment, se va continua, așa cum am auzit cântându-se „Ne închinăm Nașterii Tale Doamne, arată-ne nouă și taina Dumnezeieștii Tale arătări”. Praznicul acesta al Nașterii este cel al arătării lui Dumnezeu în lume ca prunc pentru ca, apoi să intrăm în cele 12 zile de sărbătoare. Sunt 12 zile – care într-un sens sunt ca o dublă

săptămână luminată – de la Naștere la Arătarea Domnului, de la un praznic la alt praznic. Dar să le vedem pe toate și să le prindem pe toate ca într-un mănunchi și să ținem lucrurile legate ca într-o acoladă, fiindcă drumul pe care l-am început în urmă cu 40 de zile, adică pe 15 noiembrie, atunci a început călătoria noastră spre Betleemul acesta duhovnicesc al Nașterii, nu se încheie nici în 31 decembrie, nu se încheie nici în 6 ianuarie, că de fapt praznicul din 6 ianuarie se continuă până pe 15 ianuarie, ci se încheie pe 2 februarie, cu praznicul Întâmpinării Domnului. Atunci se încheie toată această acoladă de sărbători legate de taina pogorârii lui Dumnezeu în lume. E o călătorie duhovnicească, care începe pe 15 noiembrie și se termină pe 2 februarie. O încheiem atunci numai pentru câteva zile, poate nici atâta, pentru că din februarie deja ne pregătim pentru Postul Mare, intrăm în Triod, intrăm în cealaltă mare taină a Creștinismului, care este taina urcării lui Dumnezeu, prin cruce și pătimire, la Tatăl. Deci intrăm dint-un ciclu în altul, de la o taină, cum este cea a Nașterii la cealaltă taină, a Învierii.

Dar mai este un rost pentru care noi creștinii postim și li se cerea creștinilor să postească în aceste 40 de zile. Noi trebuie să postim ca să ne pregătim. Și ce înseamnă să ne pregătim? Înseamnă să ne golim, să ne simplificăm. Noi punem accentul pe aceasta: să devenim mai curați, să ne spălăm și într-adevăr este bine, dar taina ultimă este taina golirii noastre, a golirii noastre de lume, a golirii de cele ale acestui pământ ca să primim umplerea noastră prin taina celui care se pogoară pe pământ și trebuie să se pogoare și în duhurile și în inimile noastre. Dumnezeu nu poate să intre în viețile noastre dacă nu ne golim, dacă nu îi facem loc. Și pentru aceasta avem cele 40 de zile ca să facem ordine în viețile noastre, ca să punem lucrurile la locurile lor, cele ale pământului la ale pământului, și să ne facem în inima noastră o scobitură, un gol din acesta duhovnicesc, care să poată fi umplut de taina Pruncului, de taina minunii care se petrece în Betleem. Deci avem această pregătire. Dar mai era un lucru pe care nu trebuie să-l uităm, faptul că în aceste 40 de zile, pe care le numim astăzi postul Nașterii Domnului, în Biserica veche se pregăteau cei care nu erau creștini, să intre în Creștinism și intrau prin poarta Creștinismului, prin botez. Creștinii au uitat poate acest lucru, astăzi noi facem botezul când vrem, îl facem acasă, îl facem peste săptămână, când vrem. Or în Biserica veche nu se putea întâmpla lucrul acesta, nu se făcea botezul când voiau oamenii, ci de trei ori pe an: de Naștere, de Botezul Domnului și în noaptea dinspre Sâmbăta Mare spre Duminica Învierii. Se mai făcea uneori și de Cincizecime, așadar de patru ori pe an; e adevărat că era botezul adulților, pentru că atunci oamenii intrau în Creștinism numai la capătul unei învățături, a unei pregătiri și toată această perioadă nu era numai de interiorizare, de curățire, de simplificare, ci era și o perioadă de învățatură, o școală a credinței. Cine poate să înțeleagă taina lui Dumnezeu dacă nu o învață și Biserica în post devenea o școală pentru cei care se pregăteau să intre în botez. Asta se petrecea în secolele al IV-lea, al V-lea sau al VI-lea, după aceea majoritatea creștinilor intrau în credință încă din pruncie. Dar dacă intrăm din pruncie, ești într-adevăr primit de Dumnezeu încă

din primele zile de la naștere, dar ratăm ceva, pierdem ceva, pierdem școala credinței. Înainte creștinii făceau lucrurile altfel, întâi își schimbau viața, apoi mergeau la școală, nu doar patruzeci de zile, ci trei ani de zile, și abia apoi primeau sfintele taine, botezul și cununia și toate celelalte taine pe care le primeau. Ele nu se primeau fără schimbarea vieții și fără școală. Iar, dacă postim – și Biserica noastră nu pune din păcate atât de mult accentul cât ar trebui –, aceasta înseamnă că, în perioada aceasta, renunțăm nu doar la carne și ne hrănim cu vegetale, căci asta e o simplă dietă și n-am făcut nimic dacă rămânem la registrul acest digestiv, culinar. Da, căci dacă ne uităm în jurul nostru vedem că sărbătorile au ajuns un prilej gastronomic, de festival și de bucurii ale pântecului nu ale inimii, nu ale minții, nu ale sufletului. Totul e centrat în jurul trupului nostru, e adevărat că cu trupul nostru ne-am pierdut mântuirea și cu trupul nostru ne-o și câștigăm, depinde de ce facem în trupul nostru. Ei acest trup trebuie într-adevăr curățit, golit, simplificat, dar mai trebuie și învățat, trebuie cultivat și trebuie luminat. Toate acestea se făceau în perioada postului care era o perioadă de școală, de învățătură și astăzi, în ziua de ajun, se făcea recapitularea finală, era acolada finală, era și examenul, după cele 40 de zile.

Ce am învățat oare iubiți frați întru Hristos, dacă am învățat ceva, din aceste 40 de zile, din școala aceasta a mântuirii noastre? Și unde avem școala aceasta? Ne-au spus nu numai cântările, ne-au spus cărțile scripturistice citite astăzi. Cine înțelege de fapt ce taină o să prăznuim mâine, sau începând deja din miez de noapte cum e această minunată rânduială care se petrece aici (în biserica Mănăstirii Stavropoleos – n.n.), în timp ce în alte biserici e rânduiala că Nașterea Domnului să fie trăită în miezul zilei, iar oamenii înainte colindă, își colindă familiile și se ospățesc, după care își aduc aminte să vie și la biserică, la Dumnezeu. Acesta e un scandal, cum poți să vii la Dumnezeu după ce te-ai umplut cu toate cele ale lumii, este o uimire, este un lucru de neînțeles pentru creștini. Dar, cum spuneam, cum să sărbătorim cu adevărat și să înțelegem cu adevărat taina lui Dumnezeu dacă nu o povestim, dacă nu o învățăm, dacă nu ni se predă și dacă nu știm să răspundem la ea. Ori astăzi, cele patru ceasuri de astăzi, ne-au arătat care sunt dascălii noștri în școala Nașterii Domnului: că nu poți să înțelegi taina Nașterii dacă nu îl citești pe Prorocul Isaia, pe Miheia, pe Apostolul Pavel. Deci ar fi fost de ajuns dacă, în aceste 40 de zile, am fi citit măcar prima jumătate a cărții lui Isaia, până la capitolul 39 sau măcar capitolele 6 și 12 unde e taina copilului mântuitor prevestită cu 70 de ani înainte de venirea lui. Apoi, din prorocul Miheia, că nu are decât cinci capitole. și din Epistolele către Galateeni și către Evrei din care s-au citit textele sfinte de astăzi. Ele ar fi trebuit să fie hrana noastră în vreme de 40 de zile. Iar acum le punem pe toate la un loc ca să pricepem ceea ce Dumnezeu vrea să ne ofere prin această taină minunată a pogrării lui și a unirii cerului cu pământul. Fără școală, fără pregătire, toate aceste lucruri se erodează, dispar, se transformă din taine ale cerului în tradiții folclorice ale pământului. Este exact ceea ce vedem că se petrece în mijlocul nostru. Noi creștinii nu putem decât să facem invers decât

face lumea, dacă suntem creștini adevărați. Nu putem să mergem în cadența și în pașii cu care merge lumea, într-un carnaval nesfârșit, de cel puțin câteva luni, spre o sărbătoare care la unii se mai numește Crăciun, la alții sărbătorile de iarnă, pe care o sărbătoresc și chinezii, pe care o sărbătoresc și necredincioșii. În cele din urmă e o altă sărbătoare în mijlocul cetății noastre, nu mai e sărbătoarea lui Iisus Hristos. Și este minunat că noi creștinii ne aflăm acum în această pregătire de taină. Căci dacă te întrebi: de ce să vii la biserică mâine, sau noaptea? Dar, dacă am fi creștini adevărați ar trebui să fim la biserică în toate aceste 12 zile care urmează de acum încolo, în fiecare zi să fim la Liturghie, pregătiți pentru împărtășire, pentru unire cu Iisus Hristos. Pentru că e ca o săptămână luminată, sunt zile de taină, zile pline de lumină cele în care intrăm. Pline nu de lumina lumii, ci de luminile lui Dumnezeu. Și ca să putem să trăim acele 12 zile așa cum se cuvine trebuia să mergem la școală, trebuia să ne facem temele în aceste 40 de zile de post, care s-au încheiat și cărora le-am pus astăzi acolada și rezumatul. Examenul, iubiți frați, sunt viețile noastre: noi suntem comentariile, noi suntem și reușita și eșecul acestei școli, dacă mai este în Biserica noastră așa ceva. (Pentru că trebuie să spun, cu destulă întristare, că Biserica noastră nu mai vrea să fie o școală, eventual vrea să fie un muzeu, să fie cultivarea unor tradiții). Și nu e rău că se întâmplă lucrurile acestea, dar fără școala credinței, fără școala Scripturii, adică fără să discutăm și fără să recapitulăm, și fără profesorii aceștia extraordinari, trei profesori am fi avut, măcar trei, deși Scriptura nu are numai trei cărți și numai trei autori, dar măcar acești dascăli: profetul Isaiia, Profetul Miheia și profetul Daniel, pentru că nici pe el nu trebuie să-l uităm, și pe apostolul Pavel, ei ar fi fost dascăli suficient de însemnați, care ne-ar fi făcut să înțelegem mai bine taina credinței. Pentru că altfel mergem neștiind unde mergem, ajungem să credem că îl sărbătorim pe Dumnezeu și pe Hristos, dar de fapt ne sărbătorim pe noi înșine. Ne autocelebrăm. Acest lucru îl face toată societatea: spune că laudă pe Dumnezeu, dar de fapt se laudă, se celebrează și se sărbătorește la nesfârșit pe ea însăși. Avem cumva de optat și de ales între aceste două religii, între aceste două sărbători – toate se numesc astăzi sărbători că nu mai știi ce e cu adevărat astăzi sărbătoare – și putem ști ce e sărbătoarea numai dacă venim la școală și dacă luăm biserica ca pe o școală a credinței și ca pe o posibilitate uriașă de a ne întâlni cu taina lui Dumnezeu și cu taina lui Hristos, care face altfel și invers decât fac oamenii. Pentru că acesta e lucru pentru care Biserica rânduiește această lungă plajă, a celor 40 de zile: după cele 40 de zile de pregătire, de școală, ne așteaptă 40 de zile de lumină și 40 de zile de viață nouă pe care ar trebui să le trăim de la Nașterea și până la Întâmpinarea Domnului. Atunci va fi examenul final, pe 2 februarie. Atunci vom ști cu adevărat să-l întâmpinăm pe Domnul și să spunem că El este cel care este sfârșitul vieților noastre și începutul unei vieți noi.

Trebuie să punem la suflet toate aceste lucruri; și nu stăm așa de drepti în fața lui Dumnezeu, este limpede, vedem și noi creștinii: la pregătiri suntem puțini, la școală suntem puțini, dar la sfârșit,

dacă se poate, după examen, la diplome și la cozonac suntem toată lumea. Pe drumul spre Hristos însă suntem destul de puțini, iar noi vedem lucrurile acestea. Așadar, dacă este vreo taină minunată aceea este să fii împreună cu Iisus Hristos, iar aceasta nu răsplătește nimic din cele ale lumii, minunăția aceasta pe care ne-o oferă Scriptura, pe care ne-o oferă Biserica cu toate aceste lucruri: un ospăț duhovnicesc minunat din care nu vrem să ne hrănim cu adevărat pentru că suntem prea ocupați. Vorbesc de societatea noastră, care se mărturisește cu trufie, în cele din urmă, și cu inconștiență creștină, de două mii de ani, când de fapt refuză să trăiască în ritmurile și după învățătura întemeietorului, a izvorului ei de viață dumnezeiască. Să încheiem această perioadă de pregătire așa cum se cuvine; ne despart doar câteva ore: postul să ne fie post, pregătirea să ne fie pregătire, ca să-L întâlnim pe Dumnezeu, Prunc nou, nu numai în ieslea Betleemului ci și în ieslea inimilor noastre, la Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie care urmează. Să ne dea Bunul Dumnezeu înțelepciune și putere să trăim taina Nașterii acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.